

Живот у провинцији делује на први поглед идилично, али само док се не загребе површина, која покрива дугогодишњи талог корупције, непотизма, сукоба, сујета, омраза и фрустрација, које када се једном ослободе експлодирају свом потиснутом снагом, и покажу ону другу, мрачну страну наизглед питомих улица и живота.

Печени во и хитна помоћ

Провинцијски мир Краљева, града познатом највише по манастиру Жичи, недавно је тако усталасао поновни бурни сукоб око локалне власти, која је по четврти пут промењена за последње две године. Политичко позориште овог пута је завршено поновним доласком на власт коалиције ЗЕС-СПС-Г17 плус и Народне партије Маје Гојковић, која није ни учествовала на последњим изборима. Али за политичку сцену Краљева, ништа није чудно нити немогуће, није први пут да се исти актери као бесни боре за власт. Због сличних дешавања су у овом граду 2003. биле уведене привремене мере, а садашња прича почела је 2008, после локалних и републичких избора, када је највише гласова и одборника у Скупштини Краљева освојила листа „За европску Србију“ (ДС, Г17, СПО) - 33,79 одсто гласова. На другом месту била је листа СРС са 23,13 одсто гласова, на трећем ДСС-НС -21,55 одсто, на четвртм локални „Покрет за Краљево“ - 8,19 одсто, док се на петом месту нашла коалиција СПС-ПУПС са 6,18 одсто гласова.

Иако је највише гласова добила „проевропска коалиција“ власт је са 38 одборника формирао савез СРС-ДСС/НС-СПС/ПУПС. Ова коалиција је међутим створена пре „историјског споразума“ ДС и СПС, а када су ове две странке заједно формирале републичку владу, у Краљеву су започели преговори о прекомпоновању скупштинске већине. Због тога је у јануару 2009 рад градске скупштине блокиран због недостатка кворума, односно намерног недоласка већине посланика на седнице, док су СПС, ДС и Г17 плус започели са јавним оптужбама на рад локалне власти, највише у вези урбанизма, расподеле новца из локалног буџета и непотизма и запошљавања у јавним предузећима. Без обзира на политичке мотиве ових напада, материјала за оптужбе било је напретек [

[1\]](#)

, а како се трошио новац из градског буџета најсликовитије показује пример прославе Српске нове године, када је локална власт грађанима поклонила печеног вола и кувану ракију. Међутим, касније се испоставило да је у књигама овај во био тежак чак 1 800 килограма и био плаћен тадашњих 472.000 динара

Након два месеца преговора, нова скупштинска већина оформљена је крајем фебруара 2009. и њу су чинили ЗЕС (ДС, Г 17+, СПО), ДСС, СПС/ПУПС уз подршку Покрета за Краљево, док су у опозицију отишли СРС и Нова Србија. Нова већина је одмах сменила тадашњег председника скупштине, али је даљи процес смене власти привремено прекинула изненадна смрт тадашњег градоначелника Краљева из редова Нове Србије, др. Милоша Бабића, који је преминуо 27 фебруара 2009. *У складу са Законом о локалној самоуправи и Статутом града, до избора новог, функцију градоначелника је (на кратко) почела да обавља заменик градоначелника Весна Вукајловић-Николић из СРС.*

Пошто је у међувремену, стигао и извештај буџетских инспектора, који је показао велике злоупотребе буџетских средстава у протекле две године, седница Скупштине од 19. марта је добила неочекиван ток. Да би спречили формирање нове власти, одборници СРС и Нове Србије су инсистирали да се у у дневни ред, као прва тачка, уврсти разматрање информације о налазима буџетског инспектора о злоупотребама

[\[2\]](#)

. Седница, која је започела минутом ћутања за недавно преминулог градоначелника, претворила се затим у вишечасовну, жестоку расправу зачињену псовкама, инцидентима, сукобима, опкољавањем говорнице, чупањем каблова, гурањем и отимањем микрофона. Све то могли су да виде и гледаоци у директном ТВ преносу заседања

[\[3\]](#)

, а на крају, упркос крајње наелектрисаној атмосфери, Скупштина је ипак изабрала новог градоначелника, Љубишу Симовића из ДС-а. За заменика градоначелника изабран је др Љубиша Јовашевића из Покрета за Краљево, али то није био крај сукоба, пошто је до новог инцидента дошло сутрадан, када је Весна Вукајловић ушла у канцеларију заменика градоначелника, где се сукобила са Јовашевићем и завршила у Хитној помоћи, са лакшим повредама зглоба руке, шаке и меких ткива подлактице.

Проблем пет одборника

Нову владајућу коалицију у Краљеву после свега су чинили "ЗЕС" са 26 одборника, СПС/ПУПС са четири одборника и Покрет за Краљево са шест одборника, док је ДСС одустала је од учешћа у власти. Међутим, та коалиција је владала градом на Ибру само годину дана, јер је Покрет за Краљево због неслагања са пројектом изградње хидроцентрала на Ибру и сукоба са Г17 и ДС у вези са пословањем појединих јавних предузећа и установа, у марту 2010. напустио локалну владу, и успоставио сарадњу са СРС, ДСС и НС. Годину дана било је довољно да сукоби унутар локалне "проевропске" коалиције постану неразрешиви, и да се заборави сукоб Јовашевића са Весном Николић-Вукајовић, да би затим на седници скупштине, одржаној 23. марта, гласовима 37 од укупно 70 одборника био смењен председник Скупштине града, а затим и Љубиша

Симовић, дотадашњи градоначелник. Не треба наравно посебно наглашавати да су из табора дојучерашњих коалиционих партнера одмах покуљале лавине међусобних оптужби.

Љубиша Јовашевић је 16. априла изабран за градоначелника, али нова коалиција међутим није могла мирно да влада, је је пре избора ступила на снагу одлука Уставног суда о враћању одборничких мандата одузетих по основу бланко оставки, Тада је искрсао проблем мандата 5 одборника, а њиховим враћањем нова коалиција окупљена око Јовашевића би изгубила већину, тако да је уместо тих одборника Изборна комисија именovala нове. Одборници ЗЕС и СПС су међутим сматрали да то може учинити само Скупштина, тако да су заседање локалне Скупштине са пет новоименованих одборника, прогласили нелегитимним и најавили тужбу Управном суду. Суд је ускоро усвојио прву од пет жалби, што су ЗЕС и СПС протумачили као најаву поновног доласка на власт. У игру су се тада укључило и осам бивших одборника СРС, који су крајем 2009. формирали независну одборничку групу "Сложно за Краљево", а када су избачени и из СРС на основу бланко оставки, свих осморо су колективно приступили Народној партији Маје Гојковић. Они су затим потписали уговор са коалицијом ЗЕС и СПС-ПУПС, да ће, кад им мандати по жалби Уставном суду, буду враћени, формирати нову локалну власт.

У међувремену је стигло решење Управног суда за свих пет спорних одборника, али на седници од 9. јуна 2010. владајућа коалиција радикала, народњака и Покрета за Краљево није вратила мандате, са образложењем да их може вратити само Окружни суд, који их је и одузео. Због тога је следећа седница Скупштине града 19. јуна имала два паралелна заседања, једно у сали Скупштине а друго у локланом биоскопу. Наиме, пре почетка седнице, на улазу у скупштинску зграду дошло до физичког сукоба радника обезбеђења и опозиције, која је желела да уведе и петорицу „спорних“ одборника. Седница је почела уз низ међусобних оптужби, да би одборници коалиције ЗЕС, СПС и ПУПС-а затим напустили просторије Скупштине и одржали заседање у сали биоскопа „Кварт“, док је владајућа коалиција одржала седницу у сали Скупштине. Иако у краљевачком парламенту има 70 места, на оба заседања било је по 37 одборника, јер су обе коалиције различито тумачиле пресуде Управног суда. Решење пат позиције зарађене стране су очекивале од судова и Министарства за локалну самоуправу. Основни суд се међутим изјаснио као ненадлежан и упутио супротстављене стране на Министарство, које се ускоро огласило са препоруком да се поштују одлуке Уставног и Управног суда, по којима коалиција "ЗЕС/СПС-ПУПС/НП Маја Гојковић" у том граду има већину и право на власт [\[4\]](#). Тиме је оспорен легитимитет Скупштине коалиције СРС-ДСС-Покрет за Краљево-Нова Србија, чији су представници међутим устврдили да министров допис нема обавезујући карактер.

Битка за Скупштину Града

После дописа из министарства, одборници и челници обе коалиције 5. јула су ушли у зграду Скупштине града, из које нису излазили, са тврдњама да су једни и други легитимна власт у граду, док су испред зграде распоређени полицајци интервентне бригаде. У међувремену је дошло до пребега 10 одборника из редова СРС, ДСС и Покрета за Краљево, који су прешли "проевропљанима", а чаршија је почела да бруји о куповини одборника великим износима у еврима, кредитима, запошљавањем најближе и мање блиске родбине.

Двовлашће у граду се наставило, а 7. јула су поново одржане две паралелне седнице. Коалиција ЗЕС/СПС је опет покушала да одржи саседање у сали Скупштине града, али је одатле опет протерана од одборника коалиције СРС/НС/ДСС/ПК, која је потом у сали одржала своју седницу. На њој су одборници најпре, попунили "рупе" у својим редовима потврђивањем мандата нових 10 одборника, који су заменили своје "одбегле" колеге. Коалиција окупљена око ДС је седницу одржала у великој сали Здравственог центра "Студеница", где су присутни одборници најпре сменили градоначелника др Љубишу Јовашевића, његовог заменика и све чланове градског већа. Потом су оверени мандати групи од 10 „пребега“ из редова СРС, ДСС и Покрета за Краљево, а за градоначелника поново изабран Љубиша Симовић.

Након одвојених седница, део одборника и функционера обе коалиције се затим вратио у зграду Скупштине Града, у којој је у усијаној атмосфери убрзо избио физики сукоб председника „проевропске“ скупштине Миломира Шљивића из СПО-а и Љубише Јовашевића. Криза је ипак решена следећег дана, односно 10. јула, када је стигао и закључак Владе Србије, по коме је на власти у Краљеву коалиција ЗЕС/СПС-ПУПС/НП. У допису Владе је такође наложено органима реда да обезбеде несметан рад градској управи, након чега су представници „победничке коалиције изашли су из зграде. Полицијске снаге су затим опколиле Скупштину града, спречиле улазак у зграду представника народњачке коалиције, а из зграде извели оне одборнике ове коалиције који су у градском Парламенту „чували“ своје канцеларије.

Према пресудама Управног и Уставног суда, нова власт у Скупштини Краљева има 45 од укупно 70 одборника. Интервенција министарства и Владе није међутим смирила страсти, па је већ 16 јула је поново дошло до инцидента. Коалиција СРС/ ДСС/НС и Покрет за Краљево је покушала да онемогући одржавање нове седнице Скупштине. Присталице ове коалиције су, уз гужву, галаму пиштаљке и јаја покушали да блокирају заседање, са аргументом да су покрадени, и да је 10 пребеглих одборника из њихове коалиције поткупљено. Због тога је поједине одборнике тог блока обезбеђење избацило из скупштинске сале. [\[5\]](#) Нова

власт је ипак седницу привела крају, и поништила скоро све одлуке скупштине града у протекла три месеца, али су представници коалиције СРС, НС, ДСС и Покрета за Краљево одмах по избацивању из Скупштине започели протесте на главном градском тргу.

Кључни аргумент представника „старе“ власти је решење Управног суда, на основу кога се одбацује жалба коју су поднели шефови одборничких група ДС, СПО, Г17 Плус и СПС-ПУПС на решење Изборне комисије града Краљева о додели мандата 10 одборника, који су заменили „пребеге“. По њима, ово решење недвосмислено показује да је њихова скупштинска већина легитимна. Истовремено су оптужили државне органе да су намерно „крили“ ово решење које је Управни суд донео још 02.06.2010, а они га добили тек након више од месец дана. Председник Покрета за Краљево Љубиша Јовашевић је такође оптужио да се иза овакве промене власти крију интереси крупног капитала везани за изградњу брана на Ибру, као и реализација још неких, по њему штетних пројеката, попут фабрике за прераду гума, спалионице смећа и чак одлагања нуклеарног отпада из Немачке и Француске на оближњу планину Столове.

Политика без легитимитета

Присталице ове коалиције су најавили су да ће окупљања и шетње организовати свако вече све до испуњења њихових захтева, односно признавања изборних резултата из 2008. године и расписивања референдума о градњи брана на Ибру. Опозиција сада свако вече протестује и шета градом, али, иако су у питању заиста озбиљни проблеми града, у протестима не учествује више од 100-200 људи, иако општина Краљево има око 120 000 становника. Грађани не показују нимало жеље да се прикључе демонстрацијама, јер су обе зарађене коалиције одавно потрошиле свако поверење. На локалној политичкој сцени већ годинама смењују исти актери, чија је „владавина“ огрезла у ендемској корупцији, урбанистичком хаосу и непотизму, док због непрестаних криза власти, бројни пројекти, посебно они везани за инфраструктуру остају нереализовани. Тако је на пример, ове године за програм уређења градске инфраструктуре из буџета предвиђено милијарду и десет милиона динара, а потрошено је свега три стотине милиона. Од већих инвестиција започета је само реконструкција једне од централних градских улица.

Ипак, оно што највише боде очи, и због чега већина грађана Краљева сматра да су „битке“ у скупштини само борба за власт и фотеље је непрестани пријем нових радника у јавна предузећа, по страначком и рођачком критеријуму. Свака локална власт у Краљеву, без обзира на оријентацију, редовно прибегава таквом виду збрињавања својих

људи, тако да из градског буџета Краљева сада прима плату око 1600 људи. Јавна предузећа и установе постале су „уточиште“ за партијске кадрове пошто је држава прописала број запослених у градској управи. Тако Општини ради 249 чиновника, и то њих 35 на одређено, што је за Србију мало. Међутим, јавна предузећа која су потпуно или делимично на буџету запошљавају скоро 800 људи, а јавне установе више од 550 радника. У Краљеву готово да нема јавног предузећа или установе у коме се није појавила бар једна афера везана за запошљавање, посебно последњих година, откада се непрестано мења власт. Како је писао „Блиц“, један од последњих примера је градска „Топлана“, где су радници најавили генерални штрајк због покушаја запошљавања петоро људи преко везе у администрацији. Протестовали су и запослени у позоришту када је најављено запошљавање сина радикалног одборника. У ЈП „Путеви“ су уз снаху директора примљена и два одборника, док је трећи добио посао у градској Дирекцији за урбанизам. Кћерка другог је запослена у јавном стамбеном предузећу. У ЈП „Чистоћа“, је у последњих неколико месеци примљено десетак радника. Неколико радника примљено је и у предузеће које газдује профитабилном градском пијацом, као и у градском водоводу и другим фирмама. Колико су партије удомљавале своје људе у јавна предузећа и установе може да посведочи пример Културног центра „Рибница“, чија је активност готово не приметна, а у коме је сада запослено 22 људи.

Краљево је било први град у коме су 1996, покренути протести због изборне крађе. Током вишемесечних демонстрација на улицама града, чак ни по највећим хладноћама није излазило мање од 5 000 људи, док се неколико пута на градском тргу Код Милутина окупило и свих 30 000. Тринаест година касније, представници локалне опозиције поново шетају улицама са пиштаљкама и повицима „бандо“ (овог пута-жута). Али, када неколико десетина демонстраната крене у протестну шетњу у пола осам увече, кроз препуни градски центар, ником не пада на памет да им се придружи, али не зато што грађани мисле да они нису у праву. Без обзира на одлуку судова и Министарстава, и без обзира на то ко је у праву а ко не, исто би се десило и да против крађе протестује коалиција ДС/СПС. Ни за њих нико не би жртвовао ни минут топле летње вечери, јер су локални политичари одавно изгубили сваки легитимитет. Највећи проблем је у томе што за сада нико не може да да одговор ко може да их замени.

[1] Тако је на пример коалиција на власти смањила ниво потребног образовања за директоре јавних предузећа. Као примери злоупотреба истицани су и изградња бензинских пумпи и великог супермаркета „Темпо“ без потребне документације.

[2] <http://www.kraljevo.com/ibarskenovosti/> " Неки примери злоупотреба су: велика набавка од 10-15 милиона динара школског намештаја без спроведеног поступка јавних

набавки. Плаћање извођачима за посао који није урађен, прихватање енормних цена услуга, У великом броју случајева нису испоштоване одредбе Закона о јавним набавкама и Закона о буџетском систему, па се дешавало да није било донетих одлука о покретању поступка јавних набавки, да су на тендерима прихватање неисправне понуде, да се за многе предмере и предрачуне не може се утврдити ко их је урадио а плаћени су. Било је и случајева да је извођачу плаћен посао који није урађен (или делимично урађен) а да је надзорни орган оверио налог као да је посао потпуно урађен", а бројне спецификације докумената доводиле су до тога да су прихватане енормне високе цене услуга. *Поводом тога у* хапшени су и бивши начелник Одељења друштвених делатности Градске управе Краљево, као и других осумњичених.

[3] Видео снимак: <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Srbija/51020/Incidenti+u+Skup%C5%A1tini+Kraljeva.html>

[4] Министар за државну управу и локалну самоуправу Милан Марковић изјавио је да је Љубиша Симовић из Демократске странке легални градоначелник Краљева и да је ситуација у том граду, где две групације тврде да су власт, разрешена са становишта закона. Марковић је рекао да се таква ситуација већ дешавала у Србији, да су се неки чак и тукли, те да је то је ствар политичке културе и вероватно последица изборног система. "Министарство је поступило у овом случају као и свим другим сличним, без обзира на то која је странка у питању. Нико нема примедбе на законито понашање министарства у протекле три године, од СРС до ЛДП", навео је Марковић. Он је навео да је Министарство дало мишљење о томе која седница Скупштине Краљева је легитимна на основу одлука управног и уставног суда.

[5] <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Srbija/738616/Incidenti+u+kraljeva%C4%8Dkoj+skup%C5%A1tini.html>